

ONDERWIJSKUNDE

FACULTEIT DER MAATSCHAPPIJ EN GEDRAGSWETENSCHAPPEN

UNIVERSITEIT VAN AMSTERDAM

QANU
Catharijnesingel 56
PO Box 8035
3503 RA Utrecht
The Netherlands

Telefoon: +31 (0) 30 230 3100
E-mail: support@qanu.nl
Internet: www.qanu.nl

Projectnummer: Q577

© 2017 QANU

Tekst en cijfermateriaal uit deze uitgave mogen, na toestemming van QANU en voorzien van bronvermelding, door middel van druk, fotokopie, of op welke andere wijze dan ook, worden overgenomen.

INHOUDSOPGAVE

RAPPORT OVER DE BACHELOROPLEIDING EN MASTEROPLEIDING ONDERWIJSKUNDE VAN DE UNIVERSITEIT VAN AMSTERDAM.....	4
ADMINISTRATIEVE GEGEVENS VAN DE OPLEIDING	4
ADMINISTRATIEVE GEGEVENS VAN DE INSTELLING	4
SAMENSTELLING VAN HET PANEL.....	5
WERKWIJZE VAN HET PANEL	6
SAMENVATTEND OORDEEL VAN HET PANEL	8
BEHANDELING VAN DE STANDAARDEN UIT HET BEOORDELINGSKADER VOOR DE BEPERKTE OPLEIDINGSBEOORDELING	11
BIJLAGEN	21
BIJLAGE 1: CURRICULA VITAE VAN DE PANNELLEDEN	22
BIJLAGE 2: DOMEINSPECIFIEK REFERENTIEKADER ONDERWIJSWETENSCHAPPEN	23
BIJLAGE 3: BEOOGDE EINDKWALIFICATIES.....	28
BIJLAGE 4: OVERZICHT VAN HET PROGRAMMA	30
BIJLAGE 5: BEZOEKPROGRAMMA	33
BIJLAGE 6: BESTUDEERDE EINDWERKEN EN DOCUMENTEN	35

Dit rapport is vastgesteld op 16 mei 2017

RAPPORT OVER DE BACHELOROPLEIDING EN MASTEROPLEIDING ONDERWIJSKUNDE VAN DE UNIVERSITEIT VAN AMSTERDAM

Dit rapport volgt het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling van de NVAO (d.d. 19 december 2014).

ADMINISTRATIEVE GEGEVENS VAN DE OPLEIDING

Bacheloropleiding Onderwijskunde

Naam van de opleiding:	Onderwijskunde
CROHO-nummer:	56613
Niveau van de opleiding:	bachelor
Oriëntatie van de opleiding:	academisch
Aantal studiepunten:	180 EC
Locatie(s):	Amsterdam
Variant(en):	voltijd
Onderwijstaal:	Nederlands
Vervaldatum accreditatie:	31/12/2019

Masteropleiding Onderwijskunde

Naam van de opleiding:	Onderwijskunde
CROHO-nummer:	66613
Niveau van de opleiding:	master
Oriëntatie van de opleiding:	academisch
Aantal studiepunten:	60 EC
Locatie(s):	Amsterdam
Variant(en):	voltijd, deeltijd
Onderwijstaal:	Nederlands
Vervaldatum accreditatie:	31/12/2019

Het bezoek van het visitatiepanel Onderwijskunde aan de Faculteit der Maatschappij en Gedragwetenschappen van de Universiteit van Amsterdam vond plaats op 2 en 3 februari 2017.

ADMINISTRATIEVE GEGEVENS VAN DE INSTELLING

Naam van de instelling:	Universiteit van Amsterdam
Status van de instelling:	bekostigde instelling
Resultaat instellingstoets:	positief

SAMENSTELLING VAN HET PANEL

De NVAO heeft op 22 augustus 2016 ingestemd met de samenstelling van het panel. Het panel dat de bachelor- en masteropleiding beoordeelde bestond uit:

- Prof. dr. Jan Elen (voorzitter), hoogleraar Pedagogische Wetenschappen aan de KU Leuven;
- Prof. dr. Regina Mulder (vice-voorzitter), hoogleraar Pedagogiek/Onderwijskunde aan de Universität Regensburg;
- Dr. Dominique Sluijsmans, lector Professioneel Beoordelen aan Zuyd Hogeschool en onbezoldigd universitair hoofddocent aan Maastricht University;
- Daisy Satijn MA, beleidsmedewerker onderwijs bij de gemeente Amsterdam;
- Tessa Voerman BSc., masterstudent Educational Science and Technology en Psychology aan de Universiteit Twente.

Het panel werd ondersteund door Peter Hildering MSc., die optrad als secretaris.

De curricula vitae van de panelleden zijn opgenomen in bijlage 1.

WERKWIJZE VAN HET PANEL

De beoordeling van de Bachelor- en Masteropleiding Onderwijskunde van de Universiteit van Amsterdam is onderdeel van een clustervisitatie. Van februari tot en met april 2017 beoordeelt het panel in totaal twee bacheloropleidingen en acht masteropleidingen aan zeven universiteiten.

Het panel bestaat in totaal uit twaalf leden:

- Prof. dr. Jan Elen (voorzitter)
- Prof. dr. Regina Mulder (vice-voorzitter)
- Dr. Dominique Sluijsmans
- Prof. dr. Bernadette van Hout-Wolters
- Daisy Satijn MA
- Drs. Marcelle Peeters
- Drs. Leenderd van der Deijl
- Prof. dr. med. Martin Fischer
- Drs. Jan Steen
- Tessa Voerman BSc. (student-lid)
- Fleur van Gils BSc. (student-lid)
- Janine Wulz MSc. (student-lid)

Voor elk bezoek is een (sub)panel aangesteld, gebaseerd op de expertise en beschikbaarheid van panelleden en rekening houdend met mogelijke belangenverstrengeling. De (sub)panels bestaan in de regel uit vier of vijf leden.

Adrienne Wieldraaijer-Huijzer MA was tot en met december 2016 coördinator van de clustervisitatie Onderwijskunde. Vanaf januari 2017 heeft Peter Hildering MSc deze taak overgenomen. Hij was secretaris tijdens de bezoeken aan de Universiteit van Amsterdam en de Maastricht University. Hij bezocht ook de slotvergaderingen van de overige bezoeken en las en becommentarieerde elk conceptrapport om zo de consistentie van rapportage en beoordeling te waarborgen. Drs. Renate Prenen, freelance medewerker van QANU, was secretaris van het panel tijdens de bezoeken aan de Universiteit Twente, Universiteit Utrecht, Rijksuniversiteit Groningen, Open Universiteit en Radboud Universiteit. Dr. Fiona Schouten trad op als tweede secretaris tijdens het bezoek aan de MHPE-opleiding van Maastricht University.

Vorbereiding

Na ontvangst van de kritische reflectie met als peiljaar 2014-2015, controleerde de secretaris deze op kwaliteit en volledigheid alvorens haar ter bestudering naar het panel te sturen. De panelleden lazen de kritische reflectie en formuleerden op basis daarvan vragen en eerste bevindingen. In overleg met de voorzitter stelde de secretaris een selectie samen van vijftien eindwerken (scripties). Deze eindwerken werden gekozen uit een lijst van afgestudeerden over de twee voorgaande studiejaar. Daarbij hielden de secretaris en de voorzitter rekening met variatie in onderwerpkeuze, begeleiding en beoordeling. Het panel bestudeerde deze selectie en de bijbehorende beoordelingsformulieren.

De secretaris stelde een bezoekprogramma op in overleg met de voorzitter en de contactpersonen van de opleidingen Onderwijskunde. Dit bezoekprogramma is in dit rapport opgenomen als bijlage 4. De opleiding selecteerde vervolgens voor elke gespreksronde representatieve gesprekspartners die ter goedkeuring werden voorgelegd aan de secretaris en de voorzitter.

Het panel kwam bijeen op 8 november 2016 voor een startvergadering voor de gehele clustergroep Onderwijskunde, met uitzondering van de internationale panelleden uit het subpanel voor de opleiding MHPE aan de Maastricht University. Tijdens die bijeenkomst werden de panelleden geïnformeerd over het beoordelingskader en de planning van de bezoeken. Het panel reflecteerde

ook op de inhoud en het gebruik van het domeinspecifiek referentiekader voor de clustergroep (zie bijlage 2).

Bezoek

Aan het begin van het bezoek aan de Universiteit van Amsterdam hield het panel een vooroverleg. Tijdens die vergadering besprak het panel zijn werkwijze tijdens het bezoek. Tijdens het bezoek bestudeerde het panel het ter inzage gevraagde materiaal. Een overzicht van dit materiaal is te vinden in bijlage 6. Het panel sprak met studenten en docenten, formeel verantwoordelijken, alumni, en vertegenwoordigers van de Opleidings- en Examencommissie. Tevens bood het panel studenten en docenten de gelegenheid om informeel met het panel te spreken tijdens een inloopspreekuur. Van die gelegenheid is geen gebruik gemaakt.

Het panel beëindigde het bezoek met een intern overleg om zijn voorlopige bevindingen te formuleren. Ter afsluiting van het bezoek gaf de voorzitter een publieke mondelinge toelichting, waarin hij de voorlopige indrukken en algemene observaties van het panel presenteerde.

Rapportage

De secretaris schreef een conceptrapport op basis van de bevindingen van het panel. Dit legde de secretaris voor aan de panelleden. Na verwerking van hun commentaar en na akkoord van het panel stuurde de secretaris het rapport naar de decaan van de Faculteit der Maatschappij- en Gedragwetenschappen van de Universiteit van Amsterdam met het verzoek om feitelijke onjuistheden te melden. De reactie van de decaan op het conceptrapport werd voorgelegd aan de voorzitter van het panel en feitelijke onjuistheden werden op zijn verzoek gecorrigeerd. Vervolgens werd het rapport door het panel vastgesteld en toegestuurd aan de Faculteit der Maatschappij- en Gedragwetenschappen.

Beslisregels

In overeenstemming met het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling van de NVAO heeft het panel de volgende definities voor de beoordeling van de afzonderlijke standaarden en de opleiding als geheel gehanteerd:

Basiskwaliteit

De kwaliteit die in internationaal perspectief redelijkerwijs mag worden verwacht van een bachelor- of masteropleiding binnen het hoger onderwijs.

Onvoldoende

De opleiding voldoet niet aan de gangbare basiskwaliteit en vertoont op meerdere vlakken ernstige tekortkomingen.

Voldoende

De opleiding voldoet aan de gangbare basiskwaliteit en vertoont over de volle breedte een acceptabel niveau.

Goed

De opleiding steekt systematisch uit boven de gangbare basiskwaliteit.

Excellent

De opleiding steekt systematisch ver uit boven de gangbare basiskwaliteit en geldt als een internationaal voorbeeld.

SAMENVATTEND OORDEEL VAN HET PANEL

Bacheloropleiding Onderwijskunde

Het panel heeft vastgesteld dat de eindkwalificaties van de bacheloropleiding Onderwijskunde aan de Universiteit van Amsterdam in voldoende mate aansluiten bij (inter)nationale eisen, en passen bij het niveau en de oriëntatie zoals beschreven in het domeinspecifiek referentiekader Onderwijswetenschappen. Het programma profileert zich door een brede oriëntatie op alle drie de niveaus van de onderwijskunde (micro, meso en macro), met bijzondere aandacht voor het macroniveau (onderwijsbeleid en -advies). Daarnaast richt de opleiding zich op onderwijsproblematiek in maatschappelijke, grootstedelijke context. Het panel beveelt de opleiding aan dit eigen profiel explicieter terug te laten komen in de eindkwalificaties. Het panel heeft daarnaast de indruk dat de opleiding zou kunnen profiteren van expliciete beroepsprofielen, en moedigt de opleiding aan in samenspraak met het werkveld dergelijke beroepsprofielen te formuleren. Het beroep van onderwijskundig (beleids)adviseur is volgens het panel een goed beginpunt. Het beroepsprofiel kan vervolgens uitgangspunt zijn voor een verdere concretisering en uitwerking van de eindkwalificaties met kennis, inzicht en vaardigheden die hiervoor van belang zijn.

Het panel is positief over het gehanteerde didactische concept van de *community of learners*, en de daarbij horende werkvormen, zoals de authentieke opdrachten met casussen uit de beroepspraktijk. Er ligt nadruk op het eigen profiel met opdrachten die zich richten op grootstedelijke problemen en beleidsadvies. De kleinschaligheid van de opleiding, die zowel studenten als docenten zeer waarderen, maakt een cultuur mogelijk waarin studenten en docenten samenwerken. De docenten van de opleiding zijn bekwaam, hebben oog voor het ontwikkelen van hun vaardigheden en bieden goede studiebegeleiding. Zoals de opleiding zelf al aangeeft is zij door het ontbreken van universitair hoofddocenten potentieel kwetsbaar. Het panel onderschrijft de wens van de opleiding om te investeren in een uitbreiding van het vaste docentenbestand om de continuïteit van het programma te waarborgen.

Het panel stelt vast dat het programma van de bacheloropleiding Onderwijskunde het mogelijk maakt de gestelde eindkwalificaties te behalen. De vier leerlijnen vormen een samenhangend geheel van de verschillende onderwijskundige niveaus, en het programma is academisch geïntendeerd. Het panel merkt wel op dat de koppeling tussen de leerlijnen en de eindkwalificaties verder geëxpliciteerd zou kunnen worden. Het panel moedigt de opleiding aan om vanuit de eindkwalificaties per leerlijn te specificeren wat van een student wordt verwacht en het curriculum hieraan op te hangen. Het internationaal vergelijkend perspectief komt volgens het panel slechts beperkt terug in het programma. Het nodigt de opleiding uit hier meer aandacht aan te schenken in het curriculum. De verzelfstandiging van het bachelorprogramma ten opzichte van het bachelorprogramma Pedagogische Wetenschappen, waarover op het moment van de visitatie binnen de opleiding gediscussieerd werd, kan hier mogelijkheden voor bieden. De studielast van het programma is sinds de vorige visitatie verzaamd en is voldoende uitdagend voor de studenten. De opleiding zou nog kunnen overwegen elementen uit het excellentietraject standaard in het programma te integreren als zij de uitdaging binnen het programma verder zou willen verhogen.

Het panel is positief over de toetsing en het functioneren van de examencommissie van de opleiding. De toetsing is gevarieerd en de beoordeling is voor studenten transparant en inzichtelijk. Het beoordelingsformulier is goed, al is de kwalitatieve toelichting in sommige formulieren zeer beknopt. De examencommissie functioneert goed, is proactief en voert een grondige controle van de scriptiekwaliteit uit. Het panel vindt de huidige invulling van de bachelorscriptie als literatuurstudie te beperkt in het licht van de eindkwalificaties, en adviseert de opleiding ook het onderzoekspacticum in het derde jaar geschikt te maken als individueel eindwerk. Het panel moedigt de examencommissie aan om net als bij de masteropleiding *constructive alignment* van toetsdoelen uit te voeren, en deze resultaten te gebruiken om een de toetsvisie nader te expliciteren. Het panel

adviseert de resultaten van de *constructive alignment* te gebruiken om een toetsvisie over de breedte van de opleiding te formuleren, gerelateerd aan de eindkwalificaties.

Het panel stelt vast dat de bachelorscripties qua niveau en kwaliteit passend zijn bij een bacheloropleiding. Het is er op basis van de doorstroom van studenten naar vervolgopleidingen en de toetsing van de eindkwalificaties binnen de vakken van overtuigd dat de studenten de eindkwalificaties in voldoende mate behalen, ondanks het beperkte aantal eindkwalificaties dat de bachelorscriptie toetst.

Masteropleiding Onderwijskunde

Het panel heeft vastgesteld dat de eindkwalificaties van de masteropleiding Onderwijskunde aan de Universiteit van Amsterdam in voldoende mate aansluiten bij (inter)nationale eisen, en passen bij het niveau en de oriëntatie zoals beschreven in het domeinspecifiek referentiekader Onderwijswetenschappen. Het programma profileert zich door een brede oriëntatie op alle drie de niveaus van de onderwijskunde (micro, meso en macro), met bijzondere aandacht voor het macroniveau (onderwijsbeleid en -advies). Daarnaast richt de opleiding zich op onderwijsproblematiek in maatschappelijke, grootstedelijke context. Het panel beveelt de opleiding aan dit eigen profiel explicieter terug te laten komen in de eindkwalificaties. Het panel heeft daarnaast de indruk dat de opleiding zou kunnen profiteren van expliciete beroepsprofielen, en moedigt de opleiding aan in samenspraak met het werkveld dergelijke beroepsprofielen te formuleren. Het beroep van onderwijskundig (beleids)adviseur is volgens het panel een goed beginpunt. Het beroepsprofiel kan vervolgens uitgangspunt zijn voor een verdere concretisering en uitwerking van de eindkwalificaties met kennis, inzicht en vaardigheden die hiervoor van belang zijn.

Het panel is positief over het gehanteerde didactische concept van de *community of learners*, en de daarbij horende werkvormen, zoals de authentieke opdrachten met casussen uit de beroepspraktijk. Er ligt nadruk op het eigen profiel met opdrachten die zich richten op grootstedelijke problemen en beleidsadvies. De kleinschaligheid van de opleiding, die zowel studenten als docenten zeer waarderen, maakt een cultuur mogelijk waarin studenten en docenten samenwerken. De docenten van de opleiding zijn bekwaam, hebben oog voor het ontwikkelen van hun vaardigheden en bieden een goede studiebegeleiding. Door het ontbreken van universitair hoofddocenten is de opleiding wel kwetsbaar. Het panel onderschrijft de wens van de opleiding om te investeren in een uitbreiding van het vaste docentenbestand om de continuïteit van het programma te waarborgen.

Het panel stelt vast dat het programma van de masteropleiding Onderwijskunde het mogelijk maakt de gestelde eindkwalificaties te behalen. Het programma vormt een samenhangend geheel en laat een breed spectrum van onderwijskundige inhoud zien. In de authentieke opdrachten en de stage behandelen studenten vraagstukken die aansluiten bij het profiel van de opleiding: grootstedelijke problemen en het onderwijsbeleid. De vakken integreren de verschillende niveaus en bieden een hogere complexiteit dan de bacheloropleiding. De onderwijskundige vraagstukken vragen daardoor van de student een kritische en reflectieve houding. Het panel is daarnaast positief over de invulling van het vak Onderwijsonderzoek, waarin de studenten een masterclass krijgen op het gebied van academische vaardigheden die relevant zijn voor het schrijven van hun masterscriptie. Het programma is studeerbaar en houdt rekening met studenten die de opleiding in deeltijd volgen. Waar vertragingen optreden is dit meestal de eigen keuze van studenten die de studie naast hun baan volgen. Dit geldt zowel voor de voltijds- als de deeltijdstudenten.

Het panel is positief over de toetsing en het functioneren van de examencommissie van de opleiding. De toetsing is gevarieerd en de beoordeling is voor studenten transparant en inzichtelijk. Het beoordelingsformulier is goed, al is de kwalitatieve toelichting bij sommige formulieren zeer beknopt. De examencommissie functioneert goed, is proactief en voert een grondige controle van de scriptiekwaliteit uit. Het panel is enthousiast over het *constructive alignment*-project van de

examencommissie, dat voor de opleiding is uitgevoerd, en moedigt de plannen aan om deze resultaten te gebruiken om een opleidingsoverstijgende toetsvisie te vormen.

Het panel stelt vast dat de masterscripties qua niveau en kwaliteit passend zijn bij een masteropleiding. Het merkt daarbij op dat de opzet en omvang sterk varieert, en adviseert de opleiding de scripties meer in te kaderen qua omvang zodat de vastgestelde studielast niet overschreden wordt. Het panel heeft de indruk dat de alumni van de opleiding in beroepen passend bij de opleiding terecht komen. Het panel concludeert dat de eindkwalificaties van de opleiding worden behaald.

Het panel beoordeelt de Standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling als volgt:

Bacheloropleiding Onderwijskunde

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties	voldoende
Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	voldoende
Standaard 3: Toetsing	voldoende
Standaard 4: Gerealiseerde eindkwalificaties	voldoende
Algemeen eindoordeel	voldoende

Masteropleiding Onderwijskunde

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties	voldoende
Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	voldoende
Standaard 3: Toetsing	goed
Standaard 4: Gerealiseerde eindkwalificaties	voldoende
Algemeen eindoordeel	voldoende

De voorzitter en de secretaris van het panel verklaren hierbij dat alle panelleden kennis hebben genomen van dit rapport en instemmen met de hierin vastgestelde oordelen. Zij verklaren ook dat de beoordeling in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

Datum: 16 mei 2017

Prof. dr. Jan Elen

Peter Hilderling MSc.

BEHANDELING VAN DE STANDAARDEN UIT HET BEOORDELINGSKADER VOOR DE BEPERKTE OPLEIDINGSBEOORDELING

Organisatie van het onderwijs

De bachelor- en masteropleiding Onderwijskunde zijn onderdeel van de Faculteit der Maatschappij- en Gedragswetenschappen (FMG) aan de Universiteit van Amsterdam. De FMG bestaat uit vier Colleges, waaronder de bacheloropleidingen vallen, en vier Graduate Schools, waartoe de master- en PhD-opleidingen behoren. De bacheloropleiding Onderwijskunde valt onder het College Pedagogiek, Onderwijskunde en Lerarenopleiding. Hierbij horen ook de bacheloropleiding Pedagogische Wetenschappen en de Universitaire Pabo van Amsterdam. De bacheloropleidingen Onderwijskunde en Pedagogische Wetenschappen bieden hun eerste jaar als gemeenschappelijk programma aan. De masteropleiding Onderwijskunde valt onder de Graduate School of Child Development and Education, samen met de master Pedagogische Wetenschappen, 23 masteropleidingen van de eerstegraads lerarenopleiding, de research master Child Development and Education en het promovendi-onderwijs van Pedagogische Wetenschappen en Onderwijskunde.

De directeuren van het College en de Graduate School zijn verantwoordelijk voor respectievelijk de bachelor- en de masteropleiding Onderwijskunde. Zij rapporteren aan de decaan van de faculteit FMG. Onder de directeuren zijn de opleidingsdirecteur bachelor Onderwijskunde en de opleidingscoördinator master Onderwijskunde verantwoordelijk voor de inhoudelijke vormgeving van het onderwijs.

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties

De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Toelichting:

De beoogde eindkwalificaties passen wat betreft niveau en oriëntatie (bachelor of master; hbo of wo) binnen het Nederlandse kwalificatieraamwerk. Ze sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding. Voor zover van toepassing zijn de beoogde eindkwalificaties tevens in overeenstemming met relevante wet- en regelgeving.

Bevindingen

Domeinspecifiek referentiekader

De opleidingen Onderwijswetenschappen van de Nederlandse universiteiten hebben voorafgaand aan de visitatie gezamenlijk een domeinspecifiek referentiekader opgesteld. Het rapport van de Commissie Sectorplan Onderwijswetenschappen uit 2015 heeft in belangrijke mate als inspiratiebron voor dit kader gediend. Het kader schetst het kennisdomein van de Onderwijswetenschappen en karakteriseert het niveau, oriëntatie en inrichting van de opleidingen op bachelor- en masterniveau. Hierbij wordt rekening gehouden met ontwikkelingen in wetenschap, arbeidsmarkt en onderwijs, en de gevolgen die dit heeft voor het curriculum van de opleidingen en de kennis, vaardigheden en attitudes van de afgestudeerden. Het kader formuleert een aantal algemene eindkwalificaties voor bachelor- en masteropleidingen Onderwijskunde. De eindkwalificaties van de bachelor- en masteropleiding Onderwijskunde in Amsterdam passen hierin. Het panel heeft de eindkwalificaties bestudeerd en zij sluiten naar zijn oordeel voldoende aan bij het niveau en de oriëntatie van onderwijskundige opleidingen zoals beschreven in het domeinspecifiek referentiekader.

Profilering

De opleidingen Onderwijskunde aan de Universiteit van Amsterdam beogen studenten op te leiden tot onderwijskundige professionals. Zij verwerven kennis en inzicht op een aantal hoofdpunten van de onderwijswetenschappen en leren deze kennis toe te passen in historisch, beleidsmatig en internationaal vergelijkende zin. Onderscheidend voor het profiel van de opleidingen is dat zij niet alleen het microniveau (onderwijsleerprocessen) en mesoniveau (onderwijsorganisatie) van de onderwijskunde behandelen, maar ook uitgebreid aandacht geven aan het macroniveau (onderwijsbeleid). Dit bereidt studenten voor op een rol als onderwijs- en beleidsadviseur. Een tweede onderscheidend aspect van de opleiding is de nadruk op de maatschappelijke context waarin onderwijskundigen werken. Hierin behandelen de opleidingen bijvoorbeeld grootstedelijke problematiek zoals onderwijssegregatie en onderwijsongelijkheid. Het panel merkt dat dit Amsterdamse profiel leeft bij de opleiding, en dat management, docenten en studenten dit profiel actief uitdragen in de gesprekken. Voor sommige studenten en alumni is de focus op beleid en maatschappelijke context de reden dat zij voor de opleiding in Amsterdam gekozen hebben. Hoewel het profiel breed herkend en gedeeld wordt, merkt het panel op dat dit profiel niet herkenbaar is in de beoogde eindkwalificaties. Deze zijn algemeen geformuleerd aan de hand van de Dublin-descriptoren, en verwijzen alleen impliciet naar de profilering en de eigenheid van de opleiding. Het panel beveelt de opleidingen aan het eigen profiel te expliciteren in de eindkwalificaties.

Aansluiting op werkveld

Zowel de bachelor- als de masteropleiding formuleert geen specifieke beroepsprofielen voor haar afgestudeerden, maar richt zich op de volle breedte van het onderwijskundig veld. Het panel heeft de indruk dat de profilering van de opleiding zich uitstekend leent voor het formuleren van onder meer een beroepsprofiel van onderwijskundig (beleids)adviseur. Het panel moedigt de opleidingen aan een verdere visie te vormen op de beroepsrichting waartoe zij de studenten opleiden. Beroepsprofielen kunnen de aantrekkingskracht van de opleidingen voor zowel studenten als toekomstige werkgevers van de afgestudeerden vergroten. Dit beroepsprofiel kan bovendien uitgangspunt zijn voor het verder concretiseren van de eindkwalificaties van beide opleidingen met specifieke kennis, inzicht en vaardigheden. Het panel beveelt aan om het werkveld bij het vormen van een beroepsprofiel te betrekken. Op dit moment bestaat het contact met het werkveld met name uit contact met stage-instellingen en de alumkiraad. De opleiding zou dit verder kunnen uitbreiden, bijvoorbeeld door een adviesraad met vertegenwoordigers uit het werkveld in te stellen of de rol van de alumkiraad hierin te vergroten, en de visie op het uitstroomprofiel van de studenten bij hen te toetsen.

Overwegingen

Het panel heeft vastgesteld dat de eindkwalificaties van beide opleidingen in voldoende mate aansluiten bij (inter)nationale eisen, en passen bij het niveau en oriëntatie zoals beschreven in het domeinspecifiek referentiekader Onderwijswetenschappen. Beide programma's profileren zich door aandacht voor onderwijsbeleid en -advies en de maatschappelijke, grootstedelijke context. Het panel beveelt de opleidingen aan deze inhoudelijke keuze te expliciteren in de eindkwalificaties. Het panel heeft daarnaast de indruk dat de opleidingen kunnen profiteren van specifieke beroepsprofielen, en moedigt de opleiding aan deze in samenspraak met het werkveld te formuleren. Het beroep van onderwijskundig (beleids)adviseur is een voor de hand liggend beginpunt. Het gekozen beroepsprofiel kan vervolgens uitgangspunt zijn voor een verdere concretisering en uitwerking van de eindkwalificaties met kennis, inzicht en vaardigheden die voor dit beroep van belang zijn.

Conclusie

Bacheloropleiding Onderwijskunde: het panel beoordeelt Standaard 1 als 'voldoende'.

Masteropleiding Onderwijskunde: het panel beoordeelt Standaard 1 als 'voldoende'.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.

Toelichting:

De inhoud en vormgeving van het programma stellen de toegelaten studenten in staat de beoogde eindkwalificaties te bereiken. De kwaliteit van het personeel en van de opleidingsspecifieke voorzieningen is daarbij essentieel. Programma, personeel en voorzieningen vormen een voor studenten samenhangende onderwijsleeromgeving.

Bevindingen

De opleidingen werken volgens de didactische visie van de *community of learners*, waarin de studenten samen met docenten werken aan vragen die in het vakgebied aan de orde zijn, en aan authentieke opdrachten. Authentieke opdrachten zijn open opdrachten over vraagstukken die in de beroepspraktijk spelen, en vaak ook samen met de betreffende instelling uitgevoerd worden. Daarnaast zijn er andere onderdelen waarbij studenten zelf het voortouw nemen, zoals het geven van presentaties of het leiden van discussies. Tijdens het bezoek waren studenten van zowel de bachelor- als de masteropleiding zeer positief over deze vorm van onderwijs. Zij waardeerden de variatie van de opdrachten en de koppeling met de beroepspraktijk. Het panel sluit zich hierbij aan en is enthousiast over de authentieke opdrachten. Deze passen bij het profiel van de opleiding en hebben veelal betrekking op grootstedelijke problemen en beleidsadvies. De kleinschaligheid van de opleidingen, die zowel studenten als docenten zeer waarderen, maakt een cultuur mogelijk waarin studenten en docenten samenwerken.

De bachelor- en masteropleiding Onderwijskunde worden verzorgd door een wetenschappelijke staf van 21,4 fte, die in totaal 5,3 fte besteedt aan onderwijs voor beide opleidingen. Daarnaast wordt een deel van het eerste jaar van de bachelor verzorgd door personeel van de bacheloropleiding Pedagogische Wetenschappen. Gecombineerd over beide opleidingen is de student-docentratio 1:30. Van de vaste docenten heeft 86% een BKO behaald. Per jaar wordt een aantal studiemiddagen georganiseerd waarin docenten kennis opdoen en ervaringen delen over didactiek en het curriculum. Ook kunnen zij maandelijks deelnemen aan intervisiebijeenkomsten. Het panel heeft uit de gesprekken met docenten en management een positief beeld van de docenten gekregen. Ze zijn betrokken bij de opleiding, bij de studenten en elkaar, en zijn bezig met professionalisering in bijeenkomsten die vanuit de opleiding aangeboden worden. Punt van zorg voor de opleiding is de afwezigheid van UHD's in het docentenbestand. Dat betekent dat naast de hoogleraren veel onderwijs door universitair docenten (UD's) aangeboden wordt, die vaak een tijdelijke aanstelling hebben. Dit is een risico voor de continuïteit in het curriculum. De opleiding zou graag meer vaste docenten aantrekken. Het panel onderschrijft dit, en moedigt de faculteit aan om extra middelen ter uitbreiding van het personeelsbestand vrij te maken.

De opleiding heeft aandacht voor inspraak van stakeholders. Het panel noemt de discussie over de verdere verzelfstandiging van de bacheloropleiding als voorbeeld. Op dit moment wordt het eerste jaar van de opleiding gezamenlijk met de bacheloropleiding Pedagogische Wetenschappen aangeboden. Dit gemeenschappelijke eerste jaar staat ter discussie. In gesprekken met management, docenten en opleidingscommissie bleek de discussie hierover breed gevoerd te worden, en werd ook duidelijk dat de verschillende stakeholders zich gehoord voelden in de discussie. De opleidingscommissie, die alle opleidingen in het College vertegenwoordigt, is proactief en is met zeven studenten en zeven docenten ruim gevuld. Zij werken met dossierexperts om met voldoende diepgang te kunnen meepraten over beslissingen binnen het College. Tijdens het bezoek vernam het panel dat zij reactief en proactief meepraten over het curriculum. Zij hebben er bijvoorbeeld bij de opleiding op aangedrongen de eisen voor de masterscriptie evenredig aan te passen met de reductie van het aantal studiepunten die recent doorgevoerd is. De opleiding laat hiermee volgens het panel zien de interne kwaliteitszorg op orde te hebben.

Bacheloropleiding Onderwijskunde

Het bachelorprogramma is opgebouwd uit vier leerlijnen die door het hele programma verweven zijn: de onderwijswetenschappelijke lijn, de onderwijs- en beleidsadvieslijn, de onderzoekslijn en de beroepsvoorbereidende lijn. Elk vak is gerelateerd aan één of meerdere leerlijnen. In de *onderwijswetenschappelijke leerlijn* bestuderen studenten de verschillende perspectieven van de onderwijskunde in een opbouw over drie jaar van microniveau naar mesoniveau tot macroniveau. Daarnaast krijgen zij een aantal aan de onderwijskunde gerelateerde vakken, zoals pedagogiek, psychologie en sociologie. De *onderwijs- en beleidsadvieslijn*, die naar aanleiding van aanbevelingen uit de vorige visitatie is vormgegeven, bestaat uit verschillende vakken rondom onderwijs en beleidsadvies op school- of bestuursniveau, gemeentelijk en nationaal niveau en internationaal niveau. De *onderzoekslijn* is gericht op het verwerven van academische vaardigheden en laat studenten kennismaken met het doen van onderwijskundig onderzoek. De *beroepsvoorbereidende lijn* tenslotte draagt bij aan de oriëntatie en voorbereiding op het beroep van onderwijskundige en kennismaking met het werkveld. De lijn is verweven in verschillende vakken verweven door authentieke opdrachten, waarbij de studenten werken aan onderwijskundige opdrachten afkomstig uit de praktijk. Het panel stelt vast dat het programma een samenhangend geheel vormt en academisch georiënteerd is. De leerlijnen zijn herkenbaar in het curriculum aanwezig en bouwen op tot één geheel. De verschillende onderwijskundige niveaus (micro, meso, macro) komen in eerste instantie gescheiden van elkaar aan bod, maar in het derde jaar komen deze steeds meer samen, waarbij van studenten wordt gevraagd hun kennis en inzicht op deze gebieden toe te passen op de analyse van vraagstukken. Een mooi voorbeeld hiervan is het vak Globalisation, educational policy and change, waarbinnen vraagstukken in vergelijkend perspectief bekeken worden over alle niveaus. Het panel waardeert deze opbouw in het curriculum. Wel ziet het panel nog mogelijkheden voor verdere versterking, bijvoorbeeld door de koppeling tussen de leerlijnen en de eindkwalificaties verder te expliciteren. Door vanuit de eindkwalificaties per leerlijn te specificeren wat van een student wordt verwacht, lijkt verdere versteviging van het curriculumontwerp mogelijk.

In haar visie beschrijft de opleiding dat de studenten de onderwijskundige wetenschappen in internationaal vergelijkende zin leren toepassen. Het panel ziet het internationale perspectief van de opleiding echter in geringe mate terug in het programma. Het komt met name aan bod in het vak Globalisation, educational policy and change, daarnaast is de opleiding grotendeels nationaal georiënteerd. De gebruikte cases zijn voornamelijk nationaal. Internationale cases komen in sommige gevallen aan de orde maar slechts in mindere mate in vergelijkend perspectief. Studenten geven in gesprekken aan dat bijvoorbeeld buitenlandstages lastig zijn in te passen in het huidige programma. Het panel adviseert de opleiding het internationaal vergelijkend perspectief, in lijn met haar eigen visie, sterker te laten terugkomen in het curriculum. Het management van de opleiding heeft hier al ideeën voor, en wil eventuele vrijkomende extra ruimte in het curriculum bij opheffing van het gezamenlijke eerste jaar met Pedagogische Wetenschappen ook gebruiken voor internationaal georiënteerde keuzeruimte, zoals een buitenlandstage. Het panel kan zich vinden in dit voorstel, maar stimuleert de opleiding ook als deze extra ruimte er niet komt meer aandacht te schenken aan het internationale perspectief in het programma.

De studielast in met name het bachelorprogramma is sinds de vorige visitatie opgevoerd om het programma zwaarder te maken. Het panel concludeert dat dit succesvol is geweest. In de praktijk zijn de studenten nog altijd niet voltijds belast met hun opleiding, maar de toegenomen zwaarte is wel merkbaar. Het panel merkt op dat relatief veel studenten in het bachelorprogramma het excellentietraject volgen. Hierbij krijgen studenten extra uitdagingen binnen de vakken aangeboden. Als de opleiding de studielast en uitdaging binnen het programma verder zou willen verhogen zou zij kunnen overwegen elementen uit dit traject in de standaard vakinhoud op te nemen.

Masteropleiding Onderwijskunde

De masteropleiding Onderwijskunde richt zich net als de bacheloropleiding op het micro, meso en macro-niveau van de onderwijskunde. De vakken Leren en leeromgeving (micro) en Onderwijsbeleid (meso/macro) behandelen de verschillende niveaus van onderwijsvraagstukken. Daarnaast volgen

de studenten een drietal geïntegreerde vakken waarin perspectieven samenkomen: Diversiteit en Onderwijs, Leadership for educational change en het vak Onderwijsonderzoek, dat hen voornamelijk voorbereidt op de masterscriptie. Zij hebben 6 EC keuzeruimte die zij vrij kunnen invullen, waarbij de opleiding zelf ook twee keuzevakken aanbiedt (Democratic citizenship en Leerling-leerkrachtinteractie) die aansluiten bij het onderzoeksprogramma van de afdeling. De studenten ronden de opleiding af met een stage en een scriptie. De stage richt zich op het functioneren binnen de beroepspraktijk van onderwijskundigen. In de stage en de opdrachten komt het profiel van de opleiding (grootstedelijke problemen, onderwijsbeleid) duidelijk terug. De masterscriptie is het eindwerk van de opleiding, waarin de student laat zien zelfstandig een wetenschappelijk onderzoek uit te kunnen voeren.

Het panel stelt vast dat het programma samenhangend en academisch georiënteerd is. De vakken integreren de verschillende niveaus van complexere onderwijskundige vraagstukken en vragen daardoor van de student een kritische en reflectieve houding die passend is bij een masteropleiding. Het panel is daarnaast positief over de invulling van het vak Onderwijsonderzoek, waarin de studenten een masterclass krijgen, waarin academische vaardigheden aan bod komen die relevant zijn voor het schrijven van een masterscriptie.

De masteropleiding kent relatief veel studenten die in deeltijd studeren. Deze studenten studeren op half tempo: zij volgen één vak per blok in plaats van twee, en doen hun stage en scriptie in deeltijd waardoor zij er langer over doen. Het studierooster is zo ingericht dat met hun belangen rekening is gehouden. Alle contacturen van een vak zijn elke week op dezelfde dag ingepland, zodat studenten maar één dag aanwezig hoeven te zijn. De opleiding verklaart de (op papier) lage rendementen door het feit dat veel studenten die als voltijd student staan ingeschreven naast hun studie werken, bijvoorbeeld in primair of voortgezet onderwijs, en daarom als bewuste keuze hun studielast over langere periode uitspreiden. Het panel kreeg dit bevestigd in het gesprek met de masterstudenten en concludeert dat de lagere rendementen geen programma-gerelateerde oorzaak hebben. Enkele masterstudenten gaven tijdens het stage- en scriptieproces aan het contact met medestudenten te missen. Het panel geeft de opleiding de suggestie mee om, passend bij een *community of learners*, contactmomenten met medestudenten in te plannen tijdens dit deel van het programma.

Overwegingen

Het panel is positief over het gehanteerde didactische concept van de *community of learners*, en de daarbij horende werkvormen, zoals de authentieke opdrachten met casussen uit de beroepspraktijk. Het profiel van de opleiding komt duidelijk in het programma tot uitdrukking met opdrachten die zich richten op grootstedelijke problemen en beleidsadvies. De kleinschaligheid van de opleiding, die zowel studenten als docenten zeer waarderen, maakt een cultuur mogelijk waarin studenten en docenten samenwerken. De opleiding heeft de interne kwaliteitszorg op orde en heeft een proactieve opleidingscommissie. De docenten van de opleiding zijn bekwaam, hebben oog voor het ontwikkelen van hun vaardigheden en bieden een goede studiebegeleiding. Door het ontbreken van universitair hoofddocenten is de opleiding wel kwetsbaar. Het panel onderschrijft de wens van de opleiding om te investeren in een uitbreiding van het vaste docentenbestand om de continuïteit van het programma te waarborgen.

Bacheloropleiding

Het panel stelt vast dat het programma van de bacheloropleiding Onderwijskunde het mogelijk maakt de gestelde eindkwalificaties te behalen. De vier leerlijnen vormen een samenhangend geheel van het micro-, meso- en macroniveau van de onderwijskunde, en het programma laat een academische oriëntatie zien. Wel ziet het panel nog mogelijkheden voor verdere verbetering, bijvoorbeeld door de koppeling tussen de leerlijnen en de eindkwalificaties verder te expliciteren. Het internationaal vergelijkend perspectief dat de opleiding de studenten wil aanbieden, kan sterker terugkomen in het curriculum. De studielast van het programma is sinds de vorige visitatie verzaamd en is voldoende uitdagend voor de studenten. De opleiding zou nog kunnen overwegen elementen uit het

excellentietraject standaard in het programma te integreren als zij de uitdaging binnen het programma verder zou willen verhogen.

Masteropleiding

Het panel stelt vast dat het programma van de masteropleiding Onderwijskunde het mogelijk maakt de gestelde eindkwalificaties te behalen. Het programma vormt een samenhangend geheel en laat een breed spectrum van onderwijskundige inhoud zien. In de authentieke opdrachten en de stage behandelen studenten vraagstukken die aansluiten bij het profiel van de opleiding: grootstedelijke problemen en het onderwijsbeleid. De vakken integreren de verschillende niveaus en bieden een hogere complexiteit dan de bacheloropleiding. De onderwijskundige vraagstukken vragen daardoor van de student een kritische en reflectieve houding. Het panel is daarnaast positief over de invulling van het vak Onderwijsonderzoek, waarin de studenten een masterclass volgen, gericht op het verkrijgen van academische vaardigheden relevant voor het schrijven van hun masterscriptie. Het programma is studeerbaar en houdt rekening met studenten die de opleiding in deeltijd volgen.

Conclusie

Bacheloropleiding Onderwijskunde: het panel beoordeelt Standaard 2 als 'voldoende'

Masteropleiding Onderwijskunde: het panel beoordeelt Standaard 2 als 'voldoende'

Standaard 3: Toetsing

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Toelichting:

De toetsen en de beoordeling zijn valide, betrouwbaar en voor studenten inzichtelijk. De examencommissie van de opleiding borgt de kwaliteit van de tentaminering en examinering.

Bevindingen

Het panel is nagegaan of de opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing. Het heeft daarbij gekeken naar het toetsbeleid, de procedures rondom toetsing, de toetsvormen en het functioneren van de examencommissie.

Toetsing

De opleiding heeft een toetshandleiding die als leidraad dient voor examinatoren om schriftelijke toetsen te construeren. Deze toetshandleiding geeft richtlijnen voor het opstellen, afnemen, nakijken en evalueren van toetsen. Elk vak wordt afgerond met één of meerdere toetsen. De eindbeoordeling wordt bepaald op basis van een gewogen gemiddelde van onderdelen. Een vakcoördinator kan daarbij beslissen, met toestemming van de examencommissie, voor bepaalde onderdelen een voldoende te vereisen en dus daarvoor geen compensatie toe te staan. De toetsvormen zijn gevarieerd en bevatten naast schriftelijke tentamens ook bijvoorbeeld papers, presentaties, practicumopdrachten en casusopdrachten. De toetsvormen zijn vastgelegd in de studiegids, evenals de wijze van beoordeling en de weging van de deoltoetsen. Iedere toets en het beoordelingsmodel worden door minimaal twee docenten bekeken (vier-ogenprincipe). Studenten kunnen na beoordeling van hun toets inzage krijgen en hierover vragen stellen aan de docent.

Het panel is positief over de toetsvariatie, en de harmonisering van de werkwijze rondom toetsing via de toetshandleiding. De wijze van toetsing en beoordeling is voor studenten transparant en inzichtelijk, en het panel is positief over het vier-ogenprincipe dat de opleiding hanteert. Wel mist het panel een nadere uitwerking van de opleidingsbrede toetsvisie. De vakcoördinatoren bepalen de toetsdoelen en -vormen van het vak in overleg met de opleidingsdirecteur en hun collega-docenten. Het panel adviseert de opleiding hun vakoverstijgende visie op toetsing nader te expliciteren, gerelateerd aan de eindkwalificaties van de opleiding. De *constructive alignment*-sessies die de

toetscommissie afgelopen jaar binnen de masteropleiding heeft uitgevoerd (zie verderop onder 'Examencommissie') zijn hiervoor een goed aanknopingspunt. Het panel moedigt de opleiding aan dit ook voor de bacheloropleiding door te voeren, en deze resultaten te gebruiken om tot een samenhangende, vakoverstijgende toetsvisie voor beide opleidingen te komen.

De bachelorstudenten ronden het programma af met een onderzoekspracticum en een bachelorscriptie. In het onderzoekspracticum voeren studenten in groepsverband een empirisch onderzoek uit en schrijven hierover een onderzoeksverslag. De bachelorscriptie is het individuele eindwerk van de opleiding, en heeft de vorm van een literatuuronderzoek. Gezien vanuit de eindkwalificaties van de opleiding vindt het panel dit een opmerkelijke keuze. Met dit eindwerk is lastig te toetsen of de student de eindkwalificaties van de opleiding behaald heeft, omdat het op slechts een beperkt deel hiervan betrekking heeft. Het panel ziet dat de combinatie van onderzoekspracticum en bachelorscriptie gezamenlijk de eindkwalificaties toetst, maar omdat het practicum een groepswerk betreft is het minder geschikt om individueel de behaalde eindkwalificaties van de studenten te toetsen. Het panel beveelt de opleiding aan om naast de bachelorscriptie ook het onderzoekspracticum geschikt te maken als eindwerk, bijvoorbeeld door hier een individuele beoordelingscomponent in op te nemen.

Masterstudenten ronden hun programma af met een masterscriptie waarin studenten laten zien zelfstandig een onderwijskundig onderzoek te kunnen uitvoeren. In het vak Masterclass Onderwijsonderzoek worden zij hierop voorbereid, en schrijven zij hun onderzoeksvoorstel op basis van een zelfgekozen onderwerp.

Zowel de bachelor- als de masterscriptie wordt beoordeeld door twee examinatoren. Als deze twee examinatoren niet tot overeenstemming komen wijst de examencommissie een derde beoordelaar aan, die de doorslag geeft. Voor de beoordeling gebruikt de opleiding, in lijn met de aanbevelingen uit de vorige visitatie, een beoordelingsformulier. Beide opleidingen nemen initiatieven om de uniformiteit van de beoordelingen te bevorderen. Voor de bacheloropleiding is afgelopen jaar een studiemiddag gewijd aan de interpretatie en weging van de verschillende criteria in de eindbeoordeling. De examinatoren van de masteropleiding hebben een kalibreersessie gehouden samen met de examencommissie om de beoordelingen van de verschillende examinatoren op elkaar af te stemmen. Het panel is positief over de beoordelingsformulieren en de manier waarop zij inzichtelijk maken hoe het cijfer tot stand is gekomen op basis van verschillende deeloordelen, die zichtbaar aan de eindkwalificaties zijn gerelateerd. Wel is de kwalitatieve toelichting bij sommige formulieren die het panel heeft ingezien zeer beknopt. Het panel adviseert beide opleidingen om de feedback altijd helder op het beoordelingsformulier te vermelden.

Examencommissie

De opleidingen van het College Pedagogiek, Onderwijs en Lerarenopleiding hebben, met uitzondering van de lerarenopleidingen, een gemeenschappelijke examencommissie. Hierin zit één docent Onderwijskunde, die zowel in de bachelor- als in de masteropleiding werkzaam is. De examencommissie wijst examinatoren aan en bewaakt de toetskwaliteit. Daarnaast oordeelt de commissie over vrijstellingen, toelating van studenten en deficiënties. De examencommissie overlegt eens in de veertien dagen met het opleidingsmanagement. Voor het bewaken van de toetskwaliteit heeft de examencommissie een aantal maatregelen genomen en procedures ontwikkeld om systematische controle mogelijk te maken. De examencommissie heeft sinds 2016 een driekoppige toetscommissie ingesteld die onder verantwoordelijkheid van de examencommissie de toetsen binnen de opleiding evalueert en het toetsbeleid vaststelt. De toetscommissie rapporteert aan de examencommissie via haar voorzitter, die eveneens lid is van de examencommissie. De toetscommissie evalueert de toetsen in de opleiding op basis van toetsdossiers en informatie van de examinatoren. De examencommissie beoordeelt de uitgebrachte rapportages en bespreekt dit met de opleidingsdirecteur en examinator, en doet aanbevelingen ter verbetering. Het panel stelt vast dat de examencommissie goed functioneert: de commissie is actief en stelt proactief nieuwe werkwijzen op om de toetskwaliteit te borgen, in lijn met de aanbevelingen uit de vorige visitatie.

De examencommissie controleert daarnaast de kwaliteit van de eindwerken. Zij heeft de afgelopen jaren de scripties met een eindcijfer tot en met 6,5 en hoger dan 8,0 herbeoordeeld, en de overige scripties op basis van steekproef. Hierbij zijn geen onterechte voldoende of grote afwijkingen in eindcijfer vastgesteld. Het panel is onder de indruk van de grondige werkwijze van de examencommissie bij het borgen van de scriptiekwaliteit.

De toetscommissie heeft *constructive alignment*-sessies uitgevoerd voor de masteropleiding, waarin zij bepaalt of er voldoende aansluiting is geborgd tussen de eindkwalificaties van de opleiding, de studieonderdelen en de wijze van toetsing. Deze exercitie heeft onder andere al geleid tot een advies om meer focus aan te brengen in de toetsing van eindkwalificaties op het gebied van communicatie en leervaardigheden, en deze niet versnipperd over de vakken maar gefocust in een beperkt aantal vakken te toetsen. Het panel is enthousiast over het *constructive alignment* project van de toetscommissie waarin zij eindkwalificaties en toetsing expliciet aan elkaar te koppelen op vakoverstijgende wijze. Het moedigt de opleiding aan dit door te zetten en dit ook voor de bacheloropleiding uit te voeren, en deze resultaten te gebruiken om tot een samenhangende toetsvisie voor beide opleidingen te komen.

Overwegingen

Het panel is positief over de toetsing en het functioneren van de examencommissie van beide opleidingen. De toetsing is gevarieerd en beoordeling is voor studenten transparant en inzichtelijk. Het beoordelingsformulier is goed, al is de kwalitatieve toelichting bij sommige formulieren zeer beknopt. De examencommissie functioneert goed, is proactief en voert een naar het oordeel van het panel zeer grondige controle van de scriptiekwaliteit uit. Het panel noemt de huidige invulling van de bachelorscriptie als literatuurstudie te beperkt in het licht van de eindkwalificaties, gegeven dat het onderzoekspracticum een groepswork is dat ook als zodanig wordt beoordeeld. Het adviseert de opleiding eindkwalificaties breder individueel te toetsen.

Het panel is enthousiast over het *constructive alignment*-project van de examencommissie, dat voor de masteropleiding is uitgevoerd. Het moedigt de commissie aan dit ook voor de bacheloropleiding uit te voeren. Het panel adviseert de resultaten van de *constructive alignment* te gebruiken om de vakoverstijgende toetsdoelen nader te expliciteren, gerelateerd aan de eindkwalificaties van de opleiding, zoals al bij de masteropleiding begonnen is.

Conclusie

Bacheloropleiding Onderwijskunde: het panel beoordeelt Standaard 3 als 'voldoende'

Masteropleiding Onderwijskunde: het panel beoordeelt Standaard 3 als 'goed'

Standaard 4: Gerealiseerde eindkwalificaties

De opleiding toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Toelichting:

Het gerealiseerde niveau blijkt uit de resultaten van tussentijdse en afsluitende toetsen, de eindwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren.

Bevindingen

Bacheloropleiding Onderwijskunde

De studenten van de bacheloropleiding Onderwijskunde ronden hun opleiding af met een onderzoekspracticum en een bachelorscriptie. Het onderzoekspracticum is een groepsworkstuk waarbij de studenten statistische en methodologische vaardigheden toepassen op een eigen empirisch onderzoek. De bachelorscriptie is het individuele eindwerk, en ook het eindwerk dat het

panel bestudeerd heeft. Dit is een literatuuronderzoek over een onderwijskundig onderwerp naar eigen keuze. Het panel heeft voorafgaand aan het bezoek vijftien scripties bestudeerd. Het stelt daarbij vast dat de scripties van voldoende niveau en adequaat beoordeeld zijn. De scripties behandelen een variëteit aan onderwijskundige onderwerpen en zijn goed verzorgd. Wat betreft de literatuurstudie adviseert het panel de opleiding meer systematiek aan te brengen, en de studenten –zoals ook wordt gevraagd in de studiehandleiding- te laten expliciteren op welke criteria zij hun literatuur hebben gezocht en geselecteerd.

Alumni van de bacheloropleiding stromen door naar de masteropleiding Onderwijskunde, de research master Child Development and Education of naar beroepsopleidingen zoals Pabo of de lerarenopleiding. Zij worden geaccepteerd bij masteropleidingen Onderwijswetenschappen in Nederland en daarbuiten. De van de bacheloropleiding Onderwijskunde afkomstige masterstudenten die het panel heeft gesproken beschouwen de bacheloropleiding als een goede voorbereiding op de masteropleiding. Studenten die na de bacheloropleiding doorstromen naar de research master hebben in sommige gevallen problemen ervaren door een kennisachterstand op het gebied van kwalitatief onderzoek. De opleidingscommissie heeft dit aangekaart bij de opleiding, die dit adequaat heeft gerepareerd door kwalitatief onderzoek extra aandacht te geven in het curriculum.

Zoals besproken bij standaard 3 toetst de bachelorscriptie slechts een deel van de eindkwalificaties. Desondanks is het panel, gebaseerd op de bachelorscriptie, de toetsresultaten uit de bestudeerde vakken in de bachelor en het functioneren van de alumni van de opleiding in de praktijk, ervan overtuigd dat de studenten de eindkwalificaties van de opleiding behalen.

Masteropleiding Onderwijskunde

De studenten van de masteropleiding Onderwijskunde ronden hun opleiding af met een masterscriptie. Dit is een zelfstandig empirisch onderzoek over een zelf gekozen onderwerp. Het panel heeft voorafgaand aan het bezoek vijftien scripties bestudeerd. Het stelt daarbij vast dat de scripties van voldoende niveau adequaat beoordeeld. Wel stelde het panel een groot verschil in opzet en omvang van de scripties vast. De alumni en masterstudenten die het panel sprak bevestigden dat de tijd en energie die studenten aan hun scriptie besteden sterk kan verschillen. De docenten en het opleidingsmanagement geven aan dat sinds kort een maximum omvang voor de scriptie is vastgesteld. De scriptie is sinds 1 september 2016 teruggebracht van 24 naar 18 EC en daarmee gelijkgetrokken met scripties van de overige masteropleidingen binnen de faculteit. De opleiding zoekt, mede op advies van de opleidingscommissie, nog naar een goede manier om dit door te vertalen in aangepaste eisen voor de scriptie.

Alumni van de masteropleiding komen terecht in verschillende soorten functies die naar de indruk van het panel qua inhoud en niveau aansluiten bij de opleiding. De alumni die het panel sprak waren veelal werkzaam in beleids- en adviesfunctie op het gebied van onderwijs bij onderwijsinstellingen en de overheid. Ook in het gesprek met masterstudenten bleek dat een aantal van hen de opleiding volgt met het doel bij hun huidige werkgever een beleids- of adviesfunctie te gaan vervullen. De alumni van de opleiding blikken positief terug op hun opleiding en zeggen desgevraagd de geleerde vaardigheden en kennis direct in de praktijk te kunnen toepassen, met name de vaardigheden rond het schrijven van beleid.

Overwegingen

Bacheloropleiding

Het panel stelt vast dat de bachelorscripties qua niveau en kwaliteit passend zijn bij een bacheloropleiding. Ondanks de beperkte eindkwalificaties die de bachelorscriptie toetst, is het panel er op basis van de doorstroom van studenten naar vervolgopleidingen en de toetsing van de eindkwalificaties binnen de vakken van overtuigd dat de studenten de eindkwalificaties voldoende behalen.

Masteropleiding

Het panel stelt vast dat de masterscripties qua niveau en kwaliteit passend zijn bij een masteropleiding. Het merkt daarbij op dat de opzet en omvang sterk varieert, en adviseert de opleiding de scripties meer in te kaderen qua omvang zodat de vastgestelde studielast niet overschreden wordt. Het panel heeft de indruk dat de alumni van de opleiding in beroepen passend bij de opleiding terecht komen. Het panel concludeert dat de eindkwalificaties van de opleiding worden behaald.

Conclusie

Bacheloropleiding Onderwijskunde: het panel beoordeelt Standaard 4 als 'voldoende'

Masteropleiding Onderwijskunde: het panel beoordeelt Standaard 4 als 'voldoende'

ALGEMEEN EINDOORDEEL

Bacheloropleiding Onderwijskunde

Het panel heeft alle vier de standaarden voor de bacheloropleiding Onderwijskunde beoordeeld als 'voldoende'. Volgens de beslisregels van de NVAO is het algemeen eindoordeel van het panel over de opleiding daarmee 'voldoende'.

Conclusie

Het panel beoordeelt de bacheloropleiding Onderwijskunde als 'voldoende'

Masteropleiding Onderwijskunde

Het panel heeft Standaard 1, 2 en 4 voor de bacheloropleiding Onderwijskunde beoordeeld als 'voldoende'. Het panel heeft Standaard 3 beoordeeld als 'goed'. Volgens de beslisregels van de NVAO is het algemeen eindoordeel van het panel over de opleiding daarmee 'voldoende'.

Conclusie

Het panel beoordeelt de masteropleiding Onderwijskunde als 'voldoende'

BIJLAGEN

BIJLAGE 1: CURRICULA VITAE VAN DE PANELLEDEN

Prof. dr. Jan Elen is gewoon hoogleraar aan de KU Leuven. Hij is verbonden aan het Centrum voor Instructiepsychologie en –technologie van de Faculteit Psychologie en Pedagogische Wetenschappen. Zijn onderzoek situeert zich op het domein van de onderwijstechnologie en de lerarenopleiding. Gedurende lange tijd was hij het hoofd van de onderwijsondersteunende dienst van de KU Leuven. Daarna is hij medeoprichter en coördinator geweest van het Expertisenetwerk School of Education, Associatie KU Leuven. Hij fungeerde als vicedecaan onderwijs van de Faculteit Psychologie en Pedagogische Wetenschappen en was meer dan tien jaar lid van de Onderwijsraad van de KU Leuven. Hij was coördinator van de 'Special Interest Group' Instructional Design van EARLI. Hij verzorgt inleidende en verdiepende colleges over onderwijspsychologie en onderwijstechnologie. Momenteel is hij senior editor van 'Instructional Science'.

Prof. dr. Regina H. Mulder is hoogleraar Pedagogiek/Onderwijskunde aan de Universiteit van Regensburg (Duitsland) sinds 2004, waar zij tevens verschillende bestuurlijke functies heeft uitgeoefend (o.a. Dekaan, vice-voorzitter Universiteitsraad, lid Raad van Toezicht). Ze studeerde sociologie (RUG), promoveerde in de sociale wetenschappen (EUR), en was adjunct-directeur van het RISBO (EUR). Ze onderzoekt en publiceert op het gebied van *Vocational Education and Training (VET)* en *Learning in Organizations*, zoals ontwerp en evaluatie van VET, innovaties en innovatief werkgedrag, feedback, leren van fouten, informeel leren op het werk, leren van oudere werknemers, team learning, diversiteit in teams, leiderschap en onderzoeksmethoden. Ze was EARLI SIG Coordinator van de Special Interest Group 'Learning and Professional Development'. Ze is redacteur van diverse boeken en is redactielid van journals zoals *Educational research review*, *HRDQ*, *EJTD*, en reviewt artikelen voor andere journals, o.a. *Vocations and Learning*.

Dr. Dominique Sluijsmans is lector Professioneel Beoordelen aan Zuyd Hogeschool en heeft een nulaanstelling als universitair hoofddocent bij de Maastricht University. Zij studeerde Onderwijskunde aan de Radboud Universiteit en promoveerde in 2002 bij de Open Universiteit. Haar proefschrift 'Student involvement in assessment' richtte zich op het trainen van peer assessment vaardigheden bij studenten in de lerarenopleiding. Zij heeft als universitair docent gewerkt bij de Open Universiteit en als lector bij de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen, en is sinds 2012 verbonden aan Zuyd Hogeschool in Heerlen. Haar interessegebieden zijn beoordelen, curriculumontwerp en studentbetrokkenheid.

Daisy Satijn MA is senior beleidsadviseur onderwijs op de afdeling Onderwijs, Jeugd en Zorg van de gemeente Amsterdam. Hier is zij verantwoordelijk voor de Amsterdamse MBO-Agenda. Zij studeerde Geschiedenis en Internationale Betrekkingen aan de Universiteit Utrecht, en werkte daarna als adviseur bij het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, en de gemeente Zaanstad. Sinds 2014 werkt zij bij de gemeente Amsterdam.

Tessa Voerman BSc is student van de Masteropleiding Educational Science and Technology (EST) en de Masteropleiding Psychology aan de Universiteit Twente. Zij is student-assistent kwaliteitszorg en evaluaties geweest aan dezelfde universiteit. Eerder nam ze als studentlid deel aan de herbeoordelingsvisite van de opleiding Opleidingskunde aan de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen in 2015.

BIJLAGE 2: DOMEINSPECIFIEK REFERENTIEKADER ONDERWIJSWETENSCHAPPEN

Inleiding

In dit document ¹ wordt een referentiekader voor het onderwijs in de discipline Onderwijswetenschappen² gepresenteerd ten behoeve van de visitatie van de universitaire bachelor- en academische masteropleidingen in 2016/2017³. Het rapport van de Commissie Sectorplan Onderwijswetenschappen (CSO, 2015) heeft in belangrijke mate als inspiratiebron voor dit kader gefungeerd. Dit kon mede doordat in de CSO door medewerkers van de opleidingen van verschillende universiteiten werd geparticipeerd zodat het rapport van de CSO binnen de opleidingen een groot draagvlak heeft. In dit domeinspecifiek kader schetsen we eerst het kennisdomein van de onderwijswetenschappen en besteden daarna aandacht aan ontwikkelingen in de wetenschap, de beroepspraktijk van onderwijswetenschappers en het onderwijs. Deze ontwikkelingen hebben consequenties voor de vereiste kennis, vaardigheden en attitudes van afgestudeerde onderwijswetenschappers en voor de inrichting van de curricula van de opleidingen, bijvoorbeeld ten aanzien van internationalisering en het didactisch model. Het kader karakteriseert de doelstellingen, het niveau, de oriëntatie en de inrichting van de opleidingen in de onderwijswetenschappen en besluit met een overzicht van de vereiste kennis, inzicht en vaardigheden van afgestudeerde onderwijswetenschappers. Daarbij wordt qua niveau onderscheid gemaakt tussen de bachelor- en masterafgestudeerde.

Het domein van de onderwijswetenschappen

Voor de omschrijving van het kennisdomein van de onderwijswetenschappen wordt aangesloten bij de omschrijving door de CSO (2015): "Het object van de onderwijswetenschappen is het onderwijs, dat wil zeggen het onderwijzen, de onderwijs- en leerprocessen en de opbrengsten daarvan, zowel op individueel als op maatschappelijk niveau. De onderwijswetenschappen richten zich op het beschrijven, verklaren en optimaliseren van alle situaties waar sprake is van bedoeld leren, d.w.z. die gericht zijn op vooraf (meer of minder) gespecificeerde leerdoelen. Daarbij ligt de nadruk op optimaliseren en daarmee op de bijdrage aan het verbeteren van de kwaliteit, de effectiviteit, de doelmatigheid, de aantrekkelijkheid en de vernieuwing van de onderwijspraktijk en het onderwijsbeleid.

De onderwijswetenschappen richten zich op processen en systemen op microniveau (cognitieve, affectieve, sociale en motivationele processen en onderwijsinterventies op individueel en klasniveau), mesoniveau (onderwijsorganisatie, leiderschap en governance) en macroniveau (beleid en bestel). Zij hebben betrekking op formele en informele onderwijsleersituaties, in alle contexten waarin georganiseerd leren plaats vindt en in alle fasen van het leven. Deze contexten omvatten het gehele reguliere onderwijs (van VVE tot WO), maar ook de private onderwijs- en opleidingssector (zoals bedrijfsopleidingen, branche-opleidingen, opleidingen van beroepsverenigingen, onderwijsaanbod van maatschappelijke organisaties en culturele instellingen) en werkplekleren.

De onderwijswetenschappen vormen een multidisciplinair vakgebied. Naast algemene en domeinspecifieke onderwijswetenschappen en vakdidactiek maakt een groot aantal disciplines - zoals psychologie, (ortho)pedagogiek, sociologie, economie, bestuurs- en organisatiewetenschappen,

¹ Dit kader is tot stand gekomen door nauw overleg tussen de opleidingsdirecteuren van de deelnemende opleidingen.

² We spreken van onderwijswetenschappen omdat de Commissie Sectorplan Onderwijswetenschappen (CSO, 2015) aanraadt de benaming van de onderwijskundeopleidingen om te zetten naar onderwijswetenschappen.

³ De onderzoeksmasteropleidingen vallen buiten deze visitatie en daarom ook buiten dit kader.

cognitiewetenschappen, neurowetenschappen, filosofie en rechtswetenschappen - deel uit van de onderwijswetenschappen voor zover ze het onderwijs als object hebben dan wel kunnen bijdragen aan optimalisering van het onderwijs door kennis over en verbetering van (de inrichting en organisatie van en de condities voor) het onderwijzen en alle daarbij behorende onderwijs- en leerprocessen. De complexiteit van vraagstukken in het onderwijs vraagt steeds meer een aanpak over grenzen van disciplines en wetenschapsgebieden heen."

Ontwikkelingen in wetenschap, arbeidsmarkt en onderwijs

Een deel van de *thema's in de onderwijswetenschappen* speelt al sinds de jaren '70 van de vorige eeuw zoals leren en onderwijzen, onderwijsaanbod, toetsen en beoordelen, domeinspecifieke aspecten van onderwijs en vakdidactiek, opleiding en professionele ontwikkeling van docenten, achterstandsbestrijding, omgaan met leerproblemen en de maatschappelijke context van het onderwijs. In de afgelopen decennia zijn er ook nieuwe (sub)thema's bijgekomen, zoals ICT en onderwijs, digitalisering en online onderwijs, leven lang leren, werkplekleren, adaptief onderwijs, adaptief toetsen en de aandacht voor neuro- en cognitiewetenschappen. Door de vervagende nationale grenzen in Europa en een toenemende globalisering staat ook internationaal vergelijkend onderzoek in de belangstelling. Veel thema's zijn van karakter veranderd. Zo is onderzoek naar onderwijsvernieuwing tegenwoordig meer gericht op het evidence-informed aanpakken van vernieuwing en verbetering van het onderwijs en op de effecten op leerprestaties en studiesucces, terwijl er in onderzoek naar opleiding en professionele ontwikkeling van docenten meer aandacht is voor opleiden in de school.

Afgezien van de ontwikkelingen op specifieke onderdelen van het domein van de onderwijswetenschappen zijn er nog een aantal algemenere *wetenschappelijke ontwikkelingen* die implicaties hebben voor de opleidingen. Er is sprake van een enorme groei aan kennis, veelal verkregen uit multidisciplinair onderzoek en door technologische ontwikkelingen. Onderwijs is complex en van oudsher wordt er dan ook multidisciplinair onderzoek gedaan. Daarbij wordt voortgebouwd op bestaande en nieuwe wetenschappelijke inzichten in verschillende disciplines die relevant zijn voor de onderwijswetenschappen zoals de hersen- en de cognitiewetenschappen. Maatschappelijke relevantie van wetenschappelijk onderzoek krijgt grotere aandacht (SEP, 2014) en ook van onderwijswetenschappers wordt verwacht dat ze bijdragen aan innovaties en verbeteringen in het onderwijs (CSO, 2015). Onderwijsonderzoek dat relevant is voor de onderwijspraktijk maakt gebruik van daartoe geëigende onderzoeksmethoden waarbij onderzoekers, docenten uit de onderwijspraktijk en lerenden samen het onderwijs innoveren en onderzoeken. Ten slotte is er in de wetenschap meer aandacht voor ethiek en integriteit. Hoe om te gaan met controleerbaarheid, zorgvuldigheid, betrouwbaarheid, onafhankelijkheid en onpartijdigheid?

Wat de *arbeidsmarkt voor onderwijswetenschappers* betreft meent de CSO (2015) dat aan onderwijswetenschappers in de toekomst andere en waarschijnlijk hogere eisen gesteld zullen worden. Net als andere beroepsbeoefenaren zullen ook onderwijswetenschappers steeds meer in een internationale en multiculturele context werken. Daarom moeten zij in staat zijn over de grenzen van hun eigen vakgebied te kijken, samen te werken en communiceren met professionals uit verschillende disciplines en om te gaan met maatschappelijke en technologische ontwikkelingen, zoals de alomtegenwoordige beschikbaarheid van informatie en de steeds dominantere rol van internet in het sociale verkeer. Omdat onderwijswetenschappers op zeer verschillende plaatsen werken, in het onderwijs, in arbeidsorganisaties en in het onderzoek moeten opleidingen hun studenten voorbereiden op deze verschillende beroepspraktijken (CSO, 2015).

Het *onderwijs waaraan en waarvoor onderwijswetenschappers werken* wordt in toenemende mate gekenmerkt door innovatie, evidence-informed werken, nadruk op complexe vaardigheden (21st century skills), inzicht, creativiteit en toepassing, en door integratie van vakken en theorie en praktijk. Om duurzaam inzetbaar te zijn op de arbeidsmarkt wordt een leven lang leren noodzakelijk. Deze ontwikkelingen vragen om specifiek hierop toegesneden leeromgevingen en verbindingen tussen het schoolse en buitenschools leren en leren op de werkplek. Onderwijsinstellingen zullen steeds meer moeten samenwerken met maatschappelijke instellingen en bedrijven. Het onderwijs

vereist differentiatie in niveau, didactiek en vorm om aan te sluiten bij de behoeften van de verschillende doelgroepen.

Doelstellingen, niveau, oriëntatie en inrichting van de opleidingen

De bachelor- en masteropleidingen die in de visitatie Onderwijskunde worden beoordeeld hebben als doel studenten op te leiden tot een basaal (bachelor) of gevorderd (master) wetenschappelijk niveau op het gebied van de onderwijswetenschappen. Afgestudeerden zijn in staat in de onderwijspraktijk als academisch professional bij te dragen aan het oplossen van onderwijsvraagstukken en kunnen een bijdrage leveren aan de onderwijswetenschappen. Studenten verwerven tijdens de opleiding de nieuwste kennis en inzichten op het terrein van de onderwijswetenschappen en zowel vakspecifieke als algemene academische vaardigheden.

De opleidingen behandelen onderzoeksparadigma's, de meest gangbare theorieën, onderzoeksdesigns en -methoden binnen de verschillende relevante disciplines (waaronder praktijkgericht onderzoek), gedragscodes op het gebied van onderzoek en de toepassing ervan in onderwijsonderzoek en de relevantie van het onderzoek voor de praktijk. Ze maken studenten vertrouwd met de kenmerken en waarde van wetenschappelijk onderzoek en het belang van theorie en methodologie; vormen studenten zodanig dat ze zich mondeling en schriftelijk op academisch niveau kunnen uitdrukken; en bieden een kader waarbinnen studenten de verworven kennis en inzichten kunnen plaatsen en dat maakt dat ze deze op adequate wijze kunnen toepassen. Ook streven de opleidingen naar het vormen van academici die zowel kunnen reflecteren op de grondslagen van hun vak als op het eigen professioneel handelen. Engelstalige literatuur en communiceren in het Engels is een standaardonderdeel van de opleiding en de leergemeenschap wordt gekenmerkt door diversiteit bijvoorbeeld door buitenlandse (gast)docenten en buitenlandse studenten. De opleidingen bereiden studenten erop voor om samen te werken en communiceren met professionals uit verschillende disciplines, culturen en landen bijvoorbeeld door de mogelijkheid om deel te nemen aan buitenlandse projecten, stages of afstudeerprojecten. Van de didactiek van de opleidingen voor onderwijswetenschappers mag verwacht worden dat ze experimenteren met innovatieve leerarrangementen die een proeftuin kunnen zijn voor de ontwikkelingen in het onderwijs zoals die hiervoor zijn aangeduid.

De opleidingen bereiden studenten voor op een maatschappelijke of verdergaande wetenschappelijke loopbaan, waarin de kennis en vaardigheden die binnen de studie zijn verworven in praktijk gebracht kunnen worden. Het gaat daarbij om het verwerven van een academische houding en de academische vaardigheden die in verschillende functies op academisch niveau worden gevraagd, naast kennis van en inzicht in het vakgebied.

De bacheloropleiding biedt een brede basisopleiding en leidt op tot basaal academisch niveau. Een van de doelen van de bacheloropleiding is de student zodanig op te leiden dat hij/zij gekwalificeerd is voor een masteropleiding. De masteropleiding biedt specialisatie en verdieping. De masteropleiding leidt de student zodanig op dat deze zelfstandig wetenschappelijk onderzoek kan uitvoeren en voorbereid is op een toekomstige werkkring, zoals instellingen in het onderwijs of de onderwijsverzorgingsstructuur, de overheid, het bedrijfsleven of onderzoeksinstellingen.

De eindkwalificaties: kennis, inzicht en vaardigheden van afgestudeerde onderwijswetenschappers

Van afgestudeerden van een *bacheloropleiding* onderwijswetenschappen wordt verwacht dat ze beschikken over kennis en inzicht in de onderwijswetenschappen en de toepassing daarvan, oordeelsvorming, en communicatieve en leervaardigheden op een basaal academisch niveau. Van afgestudeerden van een *masteropleiding* onderwijswetenschappen wordt verwacht dat ze beschikken over kennis en inzicht in de onderwijswetenschappen en in de toepassing daarvan, oordeelsvorming, en communicatieve en leervaardigheden op een gevorderd en meer specialistisch academisch niveau.

De eindkwalificaties zijn minimaal gelijk aan de eisen die de beroepspraktijk van afgestudeerde onderwijswetenschappers verwacht.

Het verschil tussen basaal (bachelor) en gevorderd (master) niveau betreft de mate van zelfstandigheid in het formuleren van onderzoeksvragen en het toepassen van kennis, theorieën en onderzoeksmethoden, de mate van complexiteit van de vraagstukken waarmee kan worden omgegaan en de mate waarin de afgestudeerde in staat is tot transfer van kennis en vaardigheden naar nieuwe situaties. Daarnaast hebben masterafgestudeerden zich verdiept in een (of meer) van de deeldomeinen van de onderwijswetenschappen. Welke dat zijn kan per opleiding verschillen.

De eindkwalificaties worden in dit domeinspecifieke kader geordend onder de Dublin descriptoren 'kennis en inzicht' en 'toepassen van kennis en inzicht'. Waar relevant wordt aangegeven welke eindkwalificaties specifiek voor het masterniveau gelden. De kwalificaties die de Dublin descriptoren 'oordeelsvorming', 'communicatie' en 'leervaardigheden' betreffen, worden gezien als eisen die aan afgestudeerden van wetenschappelijk onderwijs in het algemeen worden gesteld. Ze worden niet apart in de domeinspecifieke eisen opgenomen, maar dienen eveneens op basaal resp. gevorderd niveau beheerst te worden. Ten aanzien van communicatie merken we nog op dat het van belang is dat afgestudeerden in internationale contexten moeten kunnen (samen)werken.

Kennis en inzicht

De afgestudeerde beschikt over kennis van en inzicht in:

- actuele onderwijsvraagstukken en maatschappelijke en technologische ontwikkelingen die daarvoor relevant zijn;
- curriculumtheorieën (curriculumconcepten; strategieën voor curriculumontwikkeling);
- instructietheorieën (verloop van leerprocessen en de beïnvloeding daarvan; instructie-ontwerp; rol van de docent; evaluatie en assessment; het gebruik van ICT) ;
- organisatie- en innovatietheorieën (implementatie van veranderingen; schoolontwikkeling);
- (theorieën en methoden uit) bestaande en nieuwe disciplines die relevant zijn voor de onderwijswetenschappen (pedagogiek, psychologie, neurowetenschappen, sociologie, (wetenschaps)filosofie, ethiek);
- relevante kenmerken van onderwijsstelsels en -beleid (ook internationaal vergelijkend) en het Nederlandse stelsel en beleid en de geschiedenis daarvan in het bijzonder;
- methoden en technieken van sociaal-wetenschappelijk onderzoek;
- onderzoeksdesigns ((quasi-)experimenteel, correlatieel, beschrijvend, casestudies, ontwerponderzoek);
- kwalitatieve en kwantitatieve methoden van dataverzameling en -analyse;
- gedragscodes op het gebied van onderzoeksintegriteit;
- beroepspraktijken waarin onderwijswetenschappers een rol spelen.

Op masterniveau geldt gevorderde kennis op deze gebieden en daarnaast kennis van en inzicht in:

- specifieke vraagstukken op een of meer deeldomeinen binnen de onderwijswetenschappen.

Toepassen van kennis en inzicht

De afgestudeerde beschikt over het vermogen om:

- onderzoeksbevindingen te beoordelen op nut en bruikbaarheid in de onderwijspraktijk;
- resultaten van onderzoek duidelijk te rapporteren en te presenteren;
- onderwijswetenschappelijke problemen in school- en arbeidsorganisaties te analyseren, en hiervoor oplossingen te ontwerpen in samenwerking met relevante stakeholders (bijv. management, docenten of trainers);
- bij te dragen aan innovaties en verbeteringen in het onderwijs;

- samen te werken met professionals uit verschillende disciplines en met verschillende culturele en nationale achtergronden.

Op masterniveau geldt het gevorderde niveau voor toepassing op deze gebieden en daarnaast het vermogen om:

- problemen uit de beroepspraktijk te vertalen naar onderzoekbare vraagstellingen;
- zelfstandig en op wetenschappelijk verantwoorde wijze een onderzoek te verrichten op een deelgebied van de onderwijswetenschappen en daarbij methodologische en inhoudelijke kennis toe te passen;
- onderzoeksbevindingen te vertalen en toe te passen ten behoeve van de onderwijspraktijk;
- vanuit filosofisch en ethisch perspectief te reflecteren op onderzoek;
- ontwerpvraagstukken op te lossen, rekening houdend met implementatie en evaluatie.

BIJLAGE 3: BEOOGDE EINDKWALIFICATIES

Bacheloropleiding Onderwijskunde

1. Kennis en inzicht (DD1)

De afgestudeerde heeft kennis van en inzicht in:

- a) hoofdproblemen op onderwijskundig gebied en de theorievorming over deze problemen;
- b) de ontwikkeling, sturing, opbouw en structuur van het Nederlands onderwijssysteem (inclusief de verzorgingsstructuur);
- c) onderwijsbeleid en schoolorganisatie;
- d) onderwijs- en leerprocessen in formele onderwijssettings;
- e) de disciplines pedagogiek, filosofie, psychologie en sociologie in relatie tot de onderwijskunde;
- f) de historische ontwikkelingen van het onderwijs, het denken over onderwijs en de onderwijskunde;
- g) opzetten en uitvoeren van sociaalwetenschappelijk onderzoek;
- h) ethische vraagstukken die een rol spelen in de onderwijskundige praktijk.

2. Toepassen kennis en inzicht (DD2)

De afgestudeerde is in staat om:

- a) theorie te gebruiken om vraagstukken op het gebied van onderwijsbeleid, schoolorganisaties, onderwijs- en opleidingsprogramma's en onderwijsleerprocessen te benoemen, te analyseren en te interpreteren;
- b) deze analyse vervolgens te vertalen in adviezen, handelingsaanwijzingen en onderzoeksplannen met betrekking tot de inrichting, besturing en vormgeving van onderwijs en opleiding;
- c) eenvoudig onderwijskundig onderzoek uit te voeren.

3. Oordeelsvorming (DD3)

De afgestudeerde is in staat om:

- a) een sociaalwetenschappelijk probleem (in het bijzonder op het terrein van de onderwijskunde) te formuleren en te analyseren;
- b) onderwijskundig onderzoek kritisch te beoordelen;
- c) sociaalwetenschappelijke publicaties zowel in theoretisch als in empirisch opzicht kritisch te evalueren;
- d) de onderwijskunde te positioneren ten opzichte van andere disciplines en wetenschapsfilosofische tradities.

4. Communicatie (DD4)

De afgestudeerde is in staat om:

- a) schriftelijk en mondeling te rapporteren over (de analyse van, of onderzoek naar) een sociaalwetenschappelijk probleem, zowel aan vakgenoten als aan een breder publiek;
- b) zelfstandig en in groepsverband te werken.

5. Leervaardigheden (DD5)

De afgestudeerde heeft:

- a) vaardigheden die noodzakelijk zijn om zich als onderwijskundige professioneel te blijven ontwikkelen.
- b) zelfstandig de interesse in het eigen vakgebied te verdiepen en te verbreden

Masteropleiding Onderwijskunde

Kennis en inzicht

De afgestudeerde heeft grondige en specialistische kennis van en inzicht in:

1. actuele onderwijsvraagstukken en ontwikkelingen in de samenleving die daarop van invloed zijn;
2. onderwijswetenschappelijke theorieën en bevindingen m.b.t. onderwijssysteem en –beleid, schoolorganisatie en –innovatie, leeromgevingen en onderwijsleerprocessen;
3. methoden en technieken binnen de onderwijswetenschappen.

Toepassen kennis en inzicht

De afgestudeerde is in staat om:

4. onderwijswetenschappelijke kennis te gebruiken om complexe vraagstukken te analyseren op het gebied van onderwijsbeleid, schoolorganisatie, onderwijs- en opleidingsprogramma's en onderwijsleerprocessen;
5. zelfstandig empirisch onderwijswetenschappelijk onderzoek uit te voeren;
6. analyses van en onderzoek naar onderwijswetenschappelijke vraagstukken te vertalen in adviezen, handelingsaanwijzingen en voorstellen voor verder onderzoek met betrekking tot onderwijsbeleid, schoolorganisatie, onderwijs- en opleidingsprogramma's en onderwijsleerprocessen.

Oordeelsvorming

De afgestudeerde is in staat om:

7. een oordeel te vormen over complexe onderwijskundige vraagstukken en dit theoretisch en empirisch te onderbouwen;
8. onderwijskundig onderzoek kritisch te beoordelen;
9. te oordelen over ethische vraagstukken die een rol spelen in de onderwijskundige praktijk en in onderwijswetenschappelijk onderzoek.

Communicatie

De afgestudeerde is in staat om:

10. te rapporteren over (de analyse van en onderzoek naar) complexe onderwijswetenschappelijke vraagstukken, aan vakgenoten en aan een breder publiek.
11. samen te werken met wetenschappers en partners uit de onderwijspraktijk en het onderwijsbeleid.

Leervaardigheden

De afgestudeerde heeft:

12. De bereidheid en het vermogen te reflecteren op de eigen ontwikkeling en loopbaan en bewuste keuzes te maken met het oog op de verdere ontwikkeling en loopbaan;
13. bereidheid tot het herzien van eigen standpunten in de beroepssituatie

BIJLAGE 4: OVERZICHT VAN HET PROGRAMMA

Bacheloropleiding Onderwijskunde

Jaar 1

Naam onderwijsseenheid	Werkvorm	Toetsvorm	Eindtermen	Programmalijn
<i>Semester 1</i>				
Inleiding Pedagogiek	Hoorcolleges, werkgroepen	Schriftelijk tentamen met multiple-choicevragen en tentamencasus, academische opdracht	1e, 2a, 2c, 4a, 4b	Onderwijswetenschappelijk
Inleiding Onderwijskunde	Hoorcolleges, werkgroepen	Twee schriftelijke deeltentamens met multiple-choicevragen, open vragen en in het tweede deeltentamen een casusopdracht, academische opdracht	1a, 1b, 1c, 1d, 1e, 1f, 2a, 3a, 3b, 4a	Onderwijswetenschappelijk Onderwijs- en beleidsadvies Beroepsvoorbereidend
Argumentatieleer	Hoorcolleges, werkgroepen	Schriftelijk tentamen, academische opdracht	1b, 2c, 3d, 4a, 4b, 5a	
Geschiedenis van opvoeding en onderwijs	Hoorcolleges, werkgroepen	Individuele schriftelijke toetsen over de literatuur, practicumopdrachten	1a, 1b, 1f, 2a, 3a, 3c, 4a, 4b	Onderwijswetenschappelijk
Algemene methodenleer en statistiek	Gecombineerde hoor- en werkcolleges, werkgroepen	Schriftelijke gesloten vragen, schriftelijke open vragen met kort antwoord, mondelinge presentatie, paper/verslag	1g, 2c, 3a, 3b, 3c, 4a, 5a	Onderzoek
<i>Semester 2</i>				
Beleid en organisatie van onderwijs en opvoeding	Hoorcolleges, werkgroepen	Twee schriftelijke deeltentamens, eerste deeltentamen met multiple- choicevragen, tweede deeltentamen (open boek) met casus gerelateerde vragen, academische opdracht	1a, 1b, 1c, 2a, 2b, 3a, 4a	Onderwijswetenschappelijk Onderwijs- en beleidsadvies
Filosofie van opvoeding en onderwijs	Hoorcolleges, werkgroepen	Schriftelijk tentamen met open vragen en een casusopdracht, academische opdracht	1e, 1h, 3c, 3d	Onderwijswetenschappelijk
Sociale Pedagogiek – Ontwikkeling in context	Hoorcolleges, werkgroepen	Schriftelijk tentamen met multiple- choice-, open vragen en een casusvraag, academische opdracht	1b, 1c, 1d, 1e, 1f, 1g, 2b, 2c, 3b, 3d, 4a	Onderwijswetenschappelijk
Psychologie: ontwikkeling, persoonlijkheid en leren	Hoorcolleges, werkgroepen	Twee schriftelijke deeltentamens met multiple choice en essayvragen, academische opdracht	2a, 2c, 3b, 3d, 4a, 4b	Onderwijswetenschappelijk
Onderzoeksopzet	Hoorcolleges, werkgroepen	Schriftelijk tentamen met gesloten en open vragen, mondelinge presentatie, paper/verslag	1g, 2c, 3a, 3b, 3c, 4a, 4b, 5a	Onderwijswetenschappelijk

Jaar 2

Naam onderwijsseenheid	Werkvorm	Toetsvorm	Eindtermen	Programmalijn
<i>Semester 1</i>				
Curriculumstudies	Hoorcolleges	Schriftelijk tentamen met 3 casusvragen	1a, 2a, 2b, 3a, 3c, 4a	Onderwijswetenschappelijk
Instructie en leren	Gecombineerde hoor- en werkcolleges	Schriftelijk tentamen, groepsopdracht	1a, 1d, 1g, 2a, 2b, 2c, 3a, 3b, 4a	Onderwijswetenschappelijk Onderwijs- en beleidsadvies Beroepsvoorbereidend

Cognitieve ontwikkeling en gedragsproblemen	Gecombineerde hoor- en werkcolleges	Schriftelijk tentamen, academische opdracht	1a, 1d, 2a, 3a, 3c	Onderwijswetenschappelijk
Onderwijs-pedagogische visies	Gecombineerde hoor- en werkcolleges	Open boek-tentamen	1a, 1f, 2a, 3a, 4a, 5a	Onderwijswetenschappelijk
Globalisation, education policy and change	Gecombineerde hoor- en werkcolleges	Schriftelijk tentamen, groepsopdracht (papier en presentatie)	1a, 1b, 1c, 1f, 2a, 2b, 3c, 4a, 4b	Onderwijswetenschappelijk Onderwijs- en beleidsadvies
<i>Semester 2</i>				
Wetenschapsfilosofie	Hoorcolleges, werkcolleges	Schriftelijk tentamen met open vragen	1a, 1f, 1h, 3a, 3c, 3d	Onderwijswetenschappelijk
Toegepaste methodenleer en statistiek	Hoorcolleges, werkcolleges	Schriftelijk tentamen met gesloten vragen, schriftelijke toets met essayvragen, papers, presentatie	1g, 2b, 2c, 3a, 3b, 3c, 4a	Onderzoek
Schoolorganisatie	Hoorcolleges, werkcolleges	Schriftelijk tentamen met open vragen, authentieke opdracht	1a, 1b, 1c, 1g, 2a, 2b, 2c, 3a, 4a, 4b	Onderwijswetenschappelijk Onderwijs- en beleidsadvies Beroepsvoorbereidend
Onderwijsbeleid: structuren en processen	Gecombineerde hoor- en werkcolleges	Open boek-tentamen	1a, 1b, 1c, 1f, 2a, 3a, 3c	Onderwijswetenschappelijk Onderwijs- en beleidsadvies
Beroeps- en veldoriëntatie	Werkcolleges en veldbezoeken	Portfolio, samengesteld uit verwerkingsopdrachten n.a.v. gastcolleges en veldbezoeken	1b, 4a, 4b, 5a, 5b	Beroepsvoorbereidend

Jaar 3

Naam onderwijseenheid	Werkvorm	Toetsvorm	Eindtermen	Programmalijn
<i>Semester 1</i>				
Testconstructie en onderzoeksverslaglegging	Hoorcolleges, individuele schrijfoopdrachten	Tentamen met gesloten vragen en twee individuele schrijfoopdrachten	1g, 1h, 2c, 3b, 4a	Onderzoek
Onderwijssociologie	Hoorcolleges, werkcolleges	Schriftelijk take home-tentamen met open essayvragen	1a, 1b, 1e, 1f, 2a, 3a, 3b, 3c, 4a, 4b, 5a	Onderwijswetenschappelijk
Onderwijsinnovatie	Hoorcolleges, werkcolleges	Schriftelijk tentamen, groepsopdracht	1a, 1c, 1h, 2a, 2b, 2c, 3a, 3b, 4a, 4b	Onderwijswetenschappelijk Onderwijs- en beleidsadvies
Onderzoekspracticum Onderwijskunde	Werkcolleges	Onderzoeksverslag, presentatie	1g, 2c, 3a, 3b, 3c, 4a, 4b	Onderzoek Beroepsvoorbereiding
Bachelorscriptie Onderwijskunde	Individuele begeleidingsgesprekken	Scriptie	2a, 3a, 3b, 3c, 4a, 5a	Onderwijswetenschappelijk Onderzoek
<i>Semester 2</i>				
Onderzoekspracticum Onderwijskunde	Werkcolleges	Onderzoeksverslag, presentatie	1g, 2c, 3a, 3b, 3c, 4a, 4b	Onderzoek Beroepsvoorbereiding
Bachelorscriptie Onderwijskunde	Individuele begeleidingsgesprekken	Scriptie	1g, 2c, 3a, 3b, 3c, 4a, 4b	Onderwijswetenschappelijk Onderzoek
Vrije keuzevakken: Bijv. stage				Beroepsvoorbereiding

Masteropleiding Onderwijskunde

Naam onderwijseenheid	Werkvorm	Toetsvorm	Eindtermen
<i>Semester 1</i>			
Leren en leeromgeving (6 EC)	Hoorcolleges met werkgroepement	Schriftelijk tentamen met gesloten-boekdeel en open-boekdeel; schriftelijke individuele opdracht (ontwerphandboek)	1, 2, (3), 4 6, 7, 8, (9), 10, 12
Onderwijsbeleid: stelsel en sturing (6 EC)	Hoorcolleges met werkgroepement	Individueel paper	1, 2, (3), 4 6, 7, 8, 10, 12
Leadership for educational change: from individual to (inter)organizational learning (3 EC)	Gecombineerde hoorwerkcolleges	Authentic writing assignment (collaboration with NSO)	1, 2, (3), 4 6, 7, 8, (9), 10, 11, 12
Diversiteit en onderwijs (6 EC)	Gecombineerde hoorwerkcolleges	Schriftelijk tentamen, Authentieke groepsopdracht (beleidsadvies)	1, 2, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 12
Masterclass Onderwijsonderzoek (3 EC)	Werkcolleges; Individueel werken aan onderzoeksvoorstel; Miniconferentie	Onderzoeksvoorstel	3, 5, 6 8, 9, 10, 12
<i>Semester 2</i>			
Stage (12 EC)	Onder begeleiding verrichten van onderwijskundige werkzaamheden in een stage-instelling	Stageverslag Portfolio	1, 4, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 13
Scriptie (18 EC)	Zelfstandig uitvoeren van een wetenschappelijk onderzoek, onder begeleiding van een docent	Scriptie (onderzoeksverslag)	1 t/m 13
Keuzeruimte (6 EC)			afhankelijk van keuzevak

BIJLAGE 5: BEZOEKPROGRAMMA

2 februari 2017			
13.00	15.30	Vorbereidend overleg panel	Besloten
15.30	16.30	Inhoudelijk verantwoordelijken bachelor- en masteropleiding Onderwijskunde	Prof.dr. Hans Brug, decaan FMG Prof.dr. Peter de Jong, directeur Graduate School Dr. Erna van Hest, directeur College Prof.dr. Monique Volman, hgl Onderwijskunde en coördinator masteropleiding Dr. Els Kuiper, Opleidingsdirecteur bachelor
16.30	16.45	Intern overleg / Pauze	Besloten
16.45	17.30	Studenten masteropleiding	Paula Broersen Esra Diekmeijer Luuk Fiet Nelleke van Heijst Heleen Wellner Karin Kloostra
17.30	18.00	Alumni	Irene Bal Sofieke Dirksen Tamara Geldof Daury Jansen Daphne Koers Erik van der Zande
3 februari 2017			
08.30	09.00	Vorbereidend overleg panel	Besloten
09.00	09.45	Studenten bacheloropleiding	Suzanne Beving Bas de Jong Sam Selling Anouk Verdonschot Emma Vermeulen Lois Zijlstra
09.45	10.00	Intern overleg / Pauze	Besloten

10.00	11.00	Docenten bachelor- en masteropleiding	Dr. Frank Cornelissen Dr. Louise Elffers Dr. Lisa Gaikhorst Dr. Hulya Kosar Altinyelken Dr. Els Kuiper Dr. Jaap Schuitema Dr. Inti Soeterik Prof.dr. Monique Volman
11.00	11.45	Studenten en docenten Opleidingscommissie	Dr. Judith Bekebrede Jet Bierman (studentlid) Dr. Jaap Schuitema Dr. Niels Smits Kevin Zweeris (studentlid)
11.45	13.15	Lunch / Intern overleg	Besloten
13.15	14.00	Examencommissie Onderwijskunde en Pedagogische Wetenschappen (incl. leden toetscommissie)	Dr. Elise de Bree Dr. Ernst Mulder, voorzitter Drs. Yvonne Rijns Dr. Bonne Zijlstra Sophie Scholcz, ambtelijk secretaris
14.00	14.30	Vorbereiden eindgesprek management	Besloten
14.30	15.15	Eindgesprek formeel verantwoordelijken	Prof.dr. Hans Brug, decaan FMG Mw.dr. Erna van Hest, directeur College Prof.dr. Peter de Jong, directeur Graduate School Mw.dr. Els Kuiper, Opleidingsdirecteur bachelor Mw.prof.dr. Monique Volman, hgl Onderwijskunde en coördinator master Onderwijskunde
15.15	17.15	Opstellen bevindingen	Besloten
17.15	17.30	Mondelinge rapportage	Openbaar

BIJLAGE 6: BESTUDEERDE EINDWERKEN EN DOCUMENTEN

Bacheloropleiding Onderwijskunde

Het panel heeft voorafgaand aan het bezoek de eindwerken bestudeerd van afgestudeerden met de volgende studentnummers:

10221719
10353968
10448926
10358757
10357505
10470093
10347194
10610553
10277854
10549404
10273212
10274367
5831024
10110143
5744105
8506469
10004512

Het panel heeft literatuur, studiehandleiding, toetsen en evaluaties bestudeerd van de cursussen:

- Inleiding onderwijskunde
- Onderwijspedagogische visies
- Schoolorganisatie
- Onderwijssociologie
- Onderwijsinnovatie
- Instructie en leren
- Toegepaste methodenleer en statistiek

Masteropleiding Onderwijskunde

Het panel heeft voorafgaand aan het bezoek de eindwerken bestudeerd van afgestudeerden met de volgende studentnummers:

10472967
10673784
10499504
5782880
11076011
10674047
8506469
10473939
0192279
10219471
10474056
10002604
10671390
5934583
10052194

Het panel heeft literatuur, studiehandleiding, toetsen en evaluaties bestudeerd van de cursussen:

- Onderwijsbeleid: stelsel en sturing
- Diversiteit en onderwijs

Daarnaast heeft het panel heeft tijdens het bezoek onder meer de volgende documenten bestudeerd (deels in *hard copy* en deels via de elektronische leeromgeving):

- Rapportage toetscommissie toetsniveau 2016
- Toetshandleiding docenten
- Jaarverslagen en examencommissie 2014-2016
- Jaarverslagen opleidingscommissie 2014-2016
- Stagehandleiding
- Scriptiehandleiding